

nat mozaik. Ta veličastna cerkev, ki je bila predmet občudovanja tujcev, je bila za brezbožnike predmet mrza in sovraštva. Organizacija brezbožnikov se je dolgo časa zaletavala v to cerkev. List »Brezbožnik« je zahteval, da se mora porušiti, ker je sramota za boljševiški režim. Opetovano izraženi želji in zahtevi brezbožnikov se je vlada udala ter ukazala, da se mora cerkev podreti. Meseca avgusta se je pričelo barbarsko delo rušenja, ki bo trajalo pol leta. Stalo pa bo to delo rusko državo milijone, ki bi jih država, ako bi res imela kaj socialnega smisla, lahko potrošila za ruskega delavca. Kmetje in delavci na Ruskem stradajo in hodijo raztrgani okoli, boljševiki pa trošijo denar za rušenje cerkva, ki so bile ponos ruskega naroda. Vandali so bili germansko (nemško) pleme, ki je v 5. stoletju po Kristusu divjalo po raznih pokrajinah države ter razdejal vse, kar mu je prišlo pod roke. Od njih se takšno počenje imenuje »vandalizem«. Kar pa počenjajo v 20. stoletju boljševiški brezbožniki, presega to zgodovinski vandalizem.

*

Pravi morilec pod ključem.

Od 28. avgusta do 22. septembra se je izmikal roki pravice pravi morilec 70 letne Julijane Heričeve na Gačniku pri Jarenini — Štefan Falež.

Kako je prišlo do aretacije?

V noči od 21. na 22. septembra je bilo vlomljeno v graščino dr. Glančnika pri Pragerskem. Vlomilec se je moral zadovoljiti le z malenkostnim plenom: 50 Din, nekaj cigaretami, štampljko kmetijske podružnice in s poselsko knjižico, ki je bila izstavljena na ime: Franc Greifoner. Ko so preiskovali pragerski orožniki drugo jutro vlom, so prejeli brzojavko orožniške postaje na Zavrčju z naznanilom, da so prišli tamkaj potepuha, ki se je izkazal s poselsko knjižico Franca Greifoner. V njegovem nahrbtniku je še bila štampljka Kmetijske podružnice na Pragerskem. Aretirani se je izgovarjal, da je služil pri dr. Glančniku in vzel pri odhodu pomotoma seboj štampljko.

Pragerski orožnik se je odpeljal takoj po prečitani brzojavki na Zavrčje in prepoznal v osumljenem klatežu že dalje časa iskanega morilca Štefana Faleža, ki je priznal svoje pravo ime, a je tajil umor.

Priznanje morilca.

Po zaslišanju na Zavrčju je bil Falež prepeljan na Pragersko, kjer se je nadaljevalo zasliševanje. Dne 24. septembra so odpeljali vklejenega Faleža v Št. Ilj v Slov. gor. in na severno mejo, kjer ga je videlo več ljudi, ki po umoru na Gačniku. Razne osebe so potrdile, da je vklejen taisti človek, ki se je klatil v omenjenem času ob meji in ki je prodal v Avstriji v Wiesu suknjo, katero je bil ukradel v noči umora v Gačniku in ki je bila last hlapca umorjene Julijane Petra Špelca. Spoznala ga

je tudi ona ženska iz Špilja, o kateri smo že poročali, da je pobegnil od nje napol obrit pred avstrijskimi žandarji. Pod težo dokazov je Falež priznal umor.

Kako je bil izvršen zločin?

Falež je izpovedal, da je vlomil v noči 28. avgusta s teležnikom na zadnji strani hiše Heričeve v Gačniku. Ko je odpahnil vrata, je stala pred njim starica, pripravljena s sekiro v rokah na odpor. Vlomilec je udaril ženo s teležnikom po glavi in ko je skušala se še dvigniti, jo je pobil z dvema udarcema na smrt. Ubito je odnesel kakih 50 korakov v sadonosnik pred hišo. Pri prebrskavanju po hiši je odnesel le 180 Din, kos svinjine in hlapčev suknjo.

Še v noči po umoru je pobegnil v Avstrijo, kjer se je potepal od Špilja proti Lučanom in proti Wiesu. Od tamkaj je krenil proti madžarski meji, hodil je po Prekmurju in sklenil med potjo iz Prekmurja v Slov. gorice, da bo vlomil v Glančnikovo graščino. Po vlovu na Pragerskem je pobegnil na v Dolnji Lendavi ukradenem kolesu v Zavrč, kjer je bil prijet.

V našem listu smo še pisali, da je bil Falež obsojen leta 1925 radi umora sestre Julijane Heričeve na 8 let. L. 1929 je bil pomiloščen in je pričel kmalu po izpustitvi z novimi zločini. Falež je že izročen mariborskemu okrožnemu sodišču in sumijo, da ima na vesti več vlovov v okolici Pragerskega, Slov. Bistrice, po Pohorju in okrog Poljčan, ki so bili doslej zagrnjeni v temo. Povrh ga še zasleduje vojaška oblast kot begunca.

*

Premeščenje. Okrožni inšpektor v Mariboru in bivši veliki župan g. dr. Schaubach je prestavljen v notranje ministrstvo.

Duhovniške vesti. Celjski kaplan Gregor Zafošnik je odšel na Dunaj v svrhu cerkveno glasbenih študijev; za kaplana k mestni župniji in opatijski cerkvi pa pride dr. Alojz Osterc.

Bo že kmet plačal. Velika sramota je za nas Slovence, da nimamo toliko zavesti, da bi spoštovali samega sebe in svoj narod. Pogledjmo samo, kako nosimo tujcu svoj denar, kmetje, podeželski trgovci in prav tako meščani, celo taki, ki se štejejo za največje narodnjake. Poznamo na primer nekega takega narodnega prvaka, ki kupuje vsake vrste blago samo pri nemških trgovcih, njegova »milostljivost« pa kupuje čevlje v Gradcu, on pa tudi pri nemški tvrdki in celo konje da podkovati kovaču Nemcu. In zakaj to? Zato da Nemci ta pri Slovencih nabrani denar v Avstriji zapravljajo ali pa tudi nalagajo. Nekateri na primer imajo v Gradcu v operi abonirane lože itd. Naš človek pa dobi dostikrat za nagrado kvečjemu psovko: »Verfluchter windischer Hund«, kar je bilo nedavno slišati po celjskih ulicah

in pa zaničevalen posmeh: »Neumen kmet«. Ni še doglo, kar je neka družba Nemcev v neki celjski kavarni popivala najdražja vina. Končni račun je bil pa precej visok, nekaj čez Din 600.—, pa se je izrazil eden: »Bo že kmet plačal.« Pa je mislil tudi na podeželske trgovce. Sedaj veste, slovenski kmetje, zakaj nosite svoj denar Nemcem.

Invalidska tombola. Krajevni odbor Udruženja vojnih invalidov v Mariboru priredi v nedeljo dne 4. oktobra t. l. ob dveh popoldne na Trgu svobode veliko javno tombolo v korist in podporo najrevnejšim vojnim žrtvam.

Požar. Dne 24. septembra je uničil ogenj stanovanjsko hišo in gospodarsko poslopje posestniku in tesarju Matiji Kodriču v Dobrenju pri Pesnici. Škoda znaša več deset tisoč Din, ker so zgorele tudi velike zaloge krme.

Slučajno izostala nesreča. V Št. Lovrencu na Pohorju vozi marenberški sodavčar Payer sodavico na tovornem avtomobilu. V torek 22. septembra je počila omenjenemu avtomobilu zadnja os v bližini postaje Št. Lovrenc, kjer pelje cesta visoko nad Dravo in je storilo kolo v reko. Avto je zadržala močna železna ograja, sicer bi bil padel s soferjem vred po bregu v Dravo.

Kostanj je tresel 7letni Viljem Šerc v Bistrici pri Rušah. Pri tresenju je prijel za trhlo vejo, ki se je odtrgala, fantek je padel na tla, si zlomil roko in se tudi na znotraj tako poškodovali, da so ga prepeljali v mariborsko bolnico.

Ogenj v Slivnici pri Mariboru. V noči od zadnje sobote na nedeljo je pogorelo v Slivnici pri Mariboru gospodarsko poslopje gostilničarja Antona Faleža. Škoda znaša nad 50.000 Din.

Za visoko osebnost se je izdajal. Po Tinju na Pohorju je hodil od kmeta do kmeta 38 letni Jožef Rostohar iz Blance. Ljudje so mu po možnosti stregli, ker se je izdajal za visoko ter vplivno osebnost, ki hoče proučiti težave kmečkega ljudstva na licu mesta in mu pomagati. Slednjič so ga pa orožniki le prepoznali, da je goljuf in ga zagrabil baš tedaj, ko se je odpravljal od župana Ferka.

Nogo si je zlomil trgovec Janez Nemec v Murski Soboti.

Vlomilci okradli trgovino. V noči od 22. na 23. septembra je bilo vlomljeno v trgovino Matije Nemšiča v Križevcih pr Murski Soboti. Vlomilci so odnesli raznega blaga za 20.000 Din. — Nemšičeva trgovina je doživela že večkrat neljube nočne obiske.

Gospodarsko poslopje žrtev požara. Dne 26. septembra je pogorelo v Čretu pri Celju gospodarsko poslopje, last vrtnarja Maksa Zupanca. Domačim se je posrečilo, da so oteli iz gorečega hleva krave in iz svinjakov prašiče.

Avto zgorel. Dne 24. septembra se je peljal novomeški trgovec Janko Golež v Metliko po prašiče. Me dvojnjo je nastal nenadoma v razplinjaču ogenj, ki je objel ves avto, da je čisto zgorel.

Ogenj uničil hišo. Dne 24. septembra je uničil ogenj v Ždinji vasi v Trškogorskem gorovju hišo posestnika Franca Strajnarja, v kateri ni nihče stanoval.

Samomor radi nezdravljive srčne in živčne bolezni. Dne 23. septembra zjutraj so našli v Polulah pri Celju v bližini križa pri krčmi Krajnc na ograji škarpe obešenca. Gre za Ivana Menceta, rojenega v Delnicah, ki je živel ločen od svoje žene. Samomorilec je zabeležil na listič, da si je vzel življenje radi nezdravljive srčne in živčne bolezni.

Gospodarsko poslopje pogorelo. Dne 21. septembra okrog 3. ure zjutraj je izbruhnil požar na stropi gospodarskega poslopja posestnika Rojka v Arji vasi pri Petrovčah. Gasilci so ogenj omejili, da se ni razširil na sosedna poslopja, ki so malodane čisto blizu. Z gospodarskim poslopjem je upepeljen celotni letošnji pridelek in gospodarsko orodje.

Nevaren kamnolom. V kamnolomu g. Gotliba iz Št. Petra pri Novem mestu je zasul plaz iz zemlje in kamenja tako delavca Antona Rataja, da mu je zlomil desno nogo v stegnu. Dne 23. septembra je zasulo kar dva delavca ki sta odnesla iz nesreče le lažje poškodbe.

Zadela se je z nožem v srce. Brezposelni mesar Anton Starin si je končal v Ljubljani življenje na ta način, da si je zabodel mesarski nož naravnost v srce. Samomor je bil izvršen v duševni zmedenosti radi preobilnega alkohola.

Cigani v rokah pravice. Orožniki so prijeli in zaprli v vasi Ribče pri Litiji sedem cigánov. Sodnija je pet cigánov izpustila, dva pa: Franc in Andrej Nikolič sta bila poslana celjskemu okrožnemu sodišču, ker sta osumljena, da sta pred pol letom v družbi več drugih cigánov oropala v Šestinah pri Zagrebu 50.000 Din.

Pri padcu z oreha si zlomil tilnik. Dne 22. septembra je klatil orehe 50 letni posestnik Lovrač iz Kolovrata pri Litiji. Proti vrhu drevesa je stopil na trhljo vejo, padel na tla in obležal mrtve z zlomljenim tilnikom.

Naselbina brez dimnikov. V Bremenu na Nemškem je nastala nova naselbina, ki predstavlja mejnik v razvoju modernega stanovanjskega stavbarstva. Zadruga nameščencev si je postavila velik blok stanovanjskih hiš ter kot prva uporabila izključno samo električne štedilnike za kuhanje. V 189 stanovanjih delajo neslišno električni štedilniki in električne peči.

Kirurg dr. Černič spet redno ordinira v santoniji Maribor. Gosposka ulica 49. 1376

Spet došlo novo blago po nepričakovano nizkih cenah. Oglejte si pred nakupom v Trpinovem Bazarju, Maribor, Vetrinjska 15. 376

*

Anglež o madžarskih volitvah.

Newyorška revija »The Nation« objavljala v eni svojih zadnjih števil na slednji članek, ki ga je napisal dunajski dopisnik londonskega »Daily Herald«, glasila angleške delavske stranke:

»28. junija — bila je nedelja in prvi dan volitev v madžarski parlament — sem se z nekim časnikarjem in nekim

Dober odgovor.

Kandidat medicne se nahaja na izpitu pri jako strogem profesorju. Le ta vpraša: »Katera sredstva posebno pospešujejo potenje?« Kandidat imenuje vsa poznana sredstva, posebno Aspirin tableto, ki se pri gripi in vseh prehlajenjih, pa tudi glavobolu posebno obnesejo.

»Kaj bi pa naredili,« vpraša nadalje strogi profesor, »če vsa ta sredstva ne bi pomagala?«

Hitro pomisli dijak, ki je že sam ves moker od znoja: »K vam bi ga poslal na izpit, gospod profesor.«

poslancem madžarske socijalistične stranke vozil z avtomobilom po južni Madžarski. V vsakem mestu smo videli cele trume policistov, ki so bili vsi oboroženi s puškami. Od časa do časa so ustavili naš avto in nas grobo barali, kdo smo in kaj hočemo. Odgovorili smo jim, da smo inozemci in da smo na potu v mesto Bekes-Csaba. Omenjeni kraj so mi nekateri madžarski opozicijski voditelji opisali kot tipičen volilni okraj, kjer volijo javno. Samo v 45 večjih mestnih okrajih volijo tajno, v 199 podeželskih okrajih pa so volitve javne.

Mi trije smo prišli, da na lastne oči vidimo, kako se vrše volitve v deželi, kjer obstoja parlament samo na videz, in kjer vladi niti malo ne pride na misel, da bi vpoštevala voljo ljudstva. Prebivalci Bekes-Csaba so večinoma mali kmetje in poljski delavci.

V mnogih mestih in mestecih, skozi katere nas je vodila pot, smo videli lepake z imeni vladnih, pa tudi lepake z imeni opozicijskih kandidatov. Vljub temu pa je bil v mnogih izmed teh mest izvoljen vladni kandidat, dočim nasprotni kandidat ni dobil nobenega glasu. Zvedeli smo, da so volilni uradniki dva ali tri dni pred volitvami med podpis opozicijskih list našli »pogreške«, radi česar so seveda listo proglasili za neveljavno.

V vladnih podpisnih listah niso našli niti ene napake, čeprav naglašajo opozicija, da so vladne stranke ponaredile ogromno število podpisov. V nekaterih krajih so imele vladne stranke več podpisov, kakor pa volivcev v dotičnem okraju. Odlični opozicijski voditelji so odkrili svoja imena v vladnih listah.

Volitve so izvršili z javnim ustnim glasovanjem. Vendar ne gre tako, da bi volivec kar stopil v volilni lokal in povedal, za koga glasuje. Ne, volivci morajo priti v volilni lokal v skupinah, in sicer po kandidatni listi, za katero nameravajo voliti. Volivci posameznih strank se zbirajo na določenih mestih, in ko se jih nabere kakšnih 20, jih spuste na volišče. Videli sem, kako so najprej spustili na volišče vladno skupino, nato druge. Če se pa medtem, ko so bili v lokalu vladni volivci, ni nabralo dovolj opozicijskih volivcev, so mesto njih spustili na volišče vladno skupino. Ugotovili smo, da so volilni komisarji večinoma določili zbirališča opozicijskega daleč proč od volivnega lokala, često na prostorih, kjer volivci niso imeli nobenega varstva pred pripekajočim solcem. Zgodilo se je pogosto, da so od prihajajoče skupine teh volivcev enega ali dva vo-

livca aretirali, nakar so za kazen poslali celo skupino nazaj na zbirališče. V mnogih krajih pa so zaman ves dan čakali na vstop.

V volivnih prostorih so komisarji postopali z delavci in kmeti kakor s čredo drobnice. Nisem sicer razumel, kaj so kričali nad njimi, vendar iz obnašanja kmetov in delavcev sem videl, kako zelo jih je kričanje prestrašilo. Mnoge volivce so nagnali ven takoj, ko so vstopili. Nad nekaterimi so komisarji kričali radi tega, ker niso razumeli madžarsko. V Bekesu je namreč precej Slovakov.

Ob 4 popoldne so na moje veliko začudenje v delavskih volivnih okrajih, ki smo jih obiskali, proglasili volitev za zaključeno. Pozneje sem zvedel, da so imeli komisarji nalog, takoj zaključiti volitev, »če bi ne čakalo več volivcev.« Ko pa sem stopil na ulico, sem videl velike množice čakajočih volivcev, katere so pustili čakati na zbirališču cele ure, medtem ko so imeli vladni volivci neomejen prost vstop. Naposled pa so jih še ogoljufali za njihove glasove. Od nekdaj se je pojavila policija na konjih in čakajoče volivce brutalno razgnala. V Szarvasu smo naleteli na množice ljudi, ki so jim morali zagroziti s strojnimi, da se je razšla, ne da bi oddala svoje glasove. V premožnejših okrajih, kjer je bila vlada gotova večine, so se volitve končale šele pozno zvečer.

Slične dogodke sem imel priliko opazovati ves dan in še naslednji dan v najrazličnejših delih dežele. Zmaga vlade me radi tega ni presenetila.

*

Vinske soče različno velikosti prodaja Gnilšek, Maribor, Razlagova ulica 25.

Izvoz iz naše države. Po poročilu generalne direkcije carin smo v letošnjem avgustu izvozili 362.765 ton blaga v vrednosti 584,38 milijona Din. Skupno je znašal naš izvoz v prvih 8 mesecih 2.249.765 ton v vrednosti 3.251,58 milijona Din, lani pa 3.244.132 ton v vrednosti 4.445,47 milijona Din. Naš letošnji izvoz v prvih osmih mesecih je proti lanskem v isti dobi padel po teži za 994.367 ton, po vrednosti pa za 1.193,89 milijona Din.

Laško. Združeni odbori kmetijskih podružnic Laško in Sv. Krištof in sadjarske podružn. v Laškem priredijo v nedeljo, dne 4. oktobra sadno razstavo v slovenski šoli v Laškem. Sadjarji iz Laškega sodnega okoliša bodo razstavili svoje sadje, ki je letos v laškem okraju izvrstno obrodilo. Vabljeni so kupci kakor tudi drugi, da se razstave udeležijo. Sadjarstvo je v laškem okraju važna kmetijska panoga, ki obeta biti našemu kmetu to, kar je bilo nekdanj vinogradništvo. V vinogradnih legah zelo lepo uspevajo tudi zlahtne vrste, kakor kanadke, parmene in druge.

*

Sadna razstava v Ptuj.

Na mnogostranska vprašanja daje razstveni odbor I. banovinske sadne

Samomor radi nezdravljive srčne in živčne bolezni. Dne 23. septembra zjutraj so našli v Polulah pri Celju v bližini križa pri krčmi Krajnc na ograji škarpe obešenca. Gre za Ivana Menceta, rojenega v Delnicah, ki je živel ločen od svoje žene. Samomorilec je zabeležil na listič, da si je vzel življenje radi nezdravljive srčne in živčne bolezni.

Gospodarsko poslopje pogorelo. Dne 21. septembra okrog 3. ure zjutraj je izbruhnil požar na stropi gospodarskega poslopja posestnika Rojka v Arji vasi pri Petrovčah. Gasilci so ogenj omejili, da se ni razširil na sosedna poslopja, ki so malodane čisto blizu. Z gospodarskim poslopjem je upepeljen celotni letošnji pridelek in gospodarsko orodje.

Nevaren kamnolom. V kamnolomu g. Gotliba iz št. Petra pri Novem mestu je zasul plaz iz zemlje in kamenja tako delavca Antona Rataja, da mu je zlomil desno nogo v stegnu. Dne 23. septembra je zasulo kar dva delavca ki sta odnesla iz nesreče le lažje poškodbe.

Zadetek se je z nožem v srce. Brezposelni mesar Anton Starin si je končal v Ljubljani življenje na ta način, da si je zabodel mesarski nož naravnost v srce. Samomor je bil izvršen v duševni zmedenosti radi preobilnega alkohola.

Cigani v rokah pravice. Orožniki so prijeli in zaprli v vasi Ribče pri Litiji sedem ciginov. Sodnija je pet ciginov izpustila, dva pa: Franc in Andrej Nikolič sta bila poslana celjskemu okrožnemu sodišču, ker sta osumljena, da sta pred pol letom v družbi več drugih ciginov oropala v Šestinah pri Zagrebu 50.000 Din.

Pri padcu z oreha si zlomil tilnik. Dne 22. septembra je klatil orehe 50 letni posestnik Lovrač iz Kolovrata pri Litiji. Proti vrhu drevesa je stopil na trhljo vejo, padel na tla in obležal mrtev z zlomljenim tilnikom.

Naselbina brez dimnikov. V Bremenu na Nemškem je nastala nova naselbina, ki predstavlja mejnik v razvoju modernega stanovanjskega stavbarstva. Zadruga nameščencev si je postavila velik blok stanovanjskih hiš ter kot prva uporabila izključno samo električne štedilnike za kuhanje. V 189 stanovanjih delajo neslišno električni štedilniki in električne peči.

Kirurg dr. Černič spet redno ordinira v santoniji Maribor. Gosposka ulica 49. 1376

Spet došlo novo blago po nepričakovano nizkih cenah. Oglejte si pred nakupom v Trpinovem Bazarju, Maribor, Vetrinjska 15. 376

*

Anglež o madžarskih volitvah.

Newyorška revija »The Nation« objavljala v eni svojih zadnjih števil na slednji članek, ki ga je napisal dunajski dopisnik londonskega »Daily Herald«, glasila angleške delavske stranke:

»28. junija — bila je nedelja in prvi dan volitev v madžarski parlament — sem se z nekim časnikarjem in nekim

Dober odgovor.

Kandidat medicne se nahaja na izpitu pri jako strogem profesorju. Le ta vpraša: »Katera sredstva posebno pospešujejo potenje?« Kandidat imenuje vsa poznana sredstva, posebno Aspirin tableto, ki se pri gripi in vseh prehlajenjih, pa tudi glavobolu posebno obnesejo.

»Kaj bi pa naredili,« vpraša nadalje strogi profesor, »če vsa ta sredstva ne bi pomagala?«

Hitro pomisli dijak, ki je že sam ves moker od znoja: »K vam bi ga poslal na izpit, gospod profesor.«

poslancem madžarske socialistične stranke vozil z avtomobilom po južni Madžarski. V vsakem mestu smo videli cele trume policistov, ki so bili vsi oboroženi s puškami. Od časa do časa so ustavili naš avto in nas grobo barali, kdo smo in kaj hočemo. Odgovorili smo jim, da smo inozemci in da smo na potu v mesto Bekes-Csaba. Omenjeni kraj so mi nekateri madžarski opozicijski voditelji opisali kot tipičen volilni okraj, kjer volijo javno. Samo v 45 večjih mestnih okrajih volijo tajno, v 199 podeželskih okrajih pa so volitve javne.

Mi trije smo prišli, da na lastne oči vidimo, kako se vrše volitve v deželi, kjer obstoja parlament samo na videz, in kjer vladi niti malo ne pride na misel, da bi vpoštevala voljo ljudstva. Prebivalci Bekes-Csaba so večinoma mali kmetje in poljski delavci.

V mnogih mestih in mestecih, skozi katere nas je vodila pot, smo videli lepake z imeni vladnih, pa tudi lepake z imeni opozicijskih kandidatov. Vljub temu pa je bil v mnogih izmed teh mest izvoljen vladni kandidat, dočim nasprotni kandidat ni dobil nobenega glasu. Zvedeli smo, da so volilni uradniki dva ali tri dni pred volitvami med podpisi opozicijskih list našli »pogreške«, radi česar so seveda listo proglasili za neveljavno.

V vladnih podpisnih listah niso našli niti ene napake, čeprav naglašajo opozicija, da so vladne stranke ponaredile ogromno število podpisov. V nekaterih krajih so imele vladne stranke več podpisov, kakor pa volivcev v dotičnem okraju. Odlični opozicijski voditelji so odkrili svoja imena v vladnih listah.

Volitve so izvršili z javnim ustnim glasovanjem. Vendar ne gre tako, da bi volivec kar stopil v volilni lokal in povedal, za koga glasuje. Ne, volivci morajo priti v volilni lokal v skupinah, in sicer po kandidatni listi, za katero nameravajo voliti. Volivci posameznih strank se zbirajo na določenih mestih, in ko se jih nabere kakšnih 20, jih spuste na volišče. Videli sem, kako so najprej spustili na volišče vladno skupino, nato druge. Če se pa medtem, ko so bili v lokalu vladni volivci, ni nabralo dovolj opozicijskih volivcev, so mesto njih spustili na volišče vladno skupino. Ugotovili smo, da so volilni komisarji večinoma določili zbirališča opozicijskega daleč proč od volivnega lokala, često na prostorih, kjer volivci niso imeli nobenega varstva pred pripekajočim solcem. Zgodilo se je pogosto, da so od prihajajoče skupine teh volivcev enega ali dva vo-

livca aretirali, nakar so za kazen poslali celo skupino nazaj na zbirališče. V mnogih krajih pa so zaman ves dan čakali na vstop.

V volivnih prostorih so komisarji postopali z delavci in kmeti kakor s čredo drobnice. Nisem sicer razumel, kaj so kričali nad njimi, vendar iz obnašanja kmetov in delavcev sem videl, kako zelo jih je kričanje prestrašilo. Mnoge volivce so nagnali ven takoj, ko so vstopili. Nad nekaterimi so komisarji kričali radi tega, ker niso razumeli madžarsko. V Bekesu je namreč precej Slovakov.

Ob 4 popoldne so na moje veliko začudenje v delavskih volivnih okrajih, ki smo jih obiskali, proglasili volitev za zaključeno. Pozneje sem zvedel, da so imeli komisarji nalog, takoj zaključiti volitev, »če bi ne čakalo več volivcev.« Ko pa sem stopil na ulico, sem videl velike množice čakajočih volivcev, katere so pustili čakati na zbirališču cele ure, medtem ko so imeli vladni volivci neomejen prost vstop. Naposled pa so jih še ogoljufali za njihove glasove. Od nekdaj se je pojavila policija na konjih in čakajoče volivce brutalno razgnala. V Szarvasu smo naleteli na množice ljudi, ki so jim morali zagroziti s strojnimi, da se je razšla, ne da bi oddala svoje glasove. V premožnejših okrajih, kjer je bila vlada gotova večine, so se volitve končale šele pozno zvečer.

Slične dogodke sem imel priliko opazovati ves dan in še naslednji dan v najrazličnejših delih dežele. Zmaga vlade me radi tega ni presenetila.

*

Vinske soče različno velikosti prodaja Gnilšek, Maribor, Razlagova ulica 25.

Izvoz iz naše države. Po poročilu generalne direkcije carin smo v letošnjem avgustu izvozili 362.765 ton blaga v vrednosti 584.38 milijona Din. Skupno je znašal naš izvoz v prvih 8 mesecih 2.249.765 ton v vrednosti 3.251.58 milijona Din, lani pa 3.244.132 ton v vrednosti 4.445.47 milijona Din. Naš letošnji izvoz v prvih osmih mesecih je proti lanskem v isti dobi padel po teži za 994.367 ton, po vrednosti pa za 1.193.89 milijona Din.

Laško. Združeni odbori kmetijskih podružnic Laško in Sv. Krištof in sadjarske podružn. v Laškem priredijo v nedeljo, dne 4. oktobra sadno razstavo v slovenski šoli v Laškem. Sadjarji iz Laškega sodnega okoliša bodo razstavili svoje sadje, ki je letos v laškem okraju izvrstno obrodilo. Vabljeni so kupci kakor tudi drugi, da se razstave udeležijo. Sadjarstvo je v laškem okraju važna kmetijska panoga, ki obeta biti našemu kmetu to, kar je bilo nekdanj vinogradništvo. V vinogradnih legah zelo lepo uspevajo tudi zlahtne vrste, kakor kanadke, parmene in druge.

*

Sadna razstava v Ptujju.

Na mnogostranska vprašanja daje razstveni odbor I. banovinske sadne

razstave združene s sadnim sejmom v Ptuj sledede pojasnilo:

Razstava bo obsegala vse sorte sadja, ki so v sadnem izboru Dravske banovine. Sadje se bo v Ptuju pakovalo v ameriške zabojne in se bo vršilo s tem tudi tečaj za pakovanje sadja od 5. do 9. oktobra 1931 v Društvenem domu. Prijave za tečaj je poslati na razstaveni odbor. Tečaj je brezplačen ter bo skrbel odbor tudi za cenejšo prehrano in stanovanje tečajnikov.

Kdor hoče sadje razstaviti, ga mora vsaj do 8. oktobra poslati na razstaveni odbor Ptuj. Sadje mora biti dobro zapakovano in v enem zaboju vsaj 30 kg enake debelosti in enake vrste. Zahtevano je, da se od ene sorte sadja vpošlje 100 kg sadja, da se lahko napolni trije ameriški zaboji. Kdor nima ali ne more vposlati 100 kg, naj vpošlje vsaj 30 kg odbranega sadja. Po železnici je znižana tarifa za pošiljatev sadja na razstavo. Sadje se bo skušalo prodati ter bodo dobili razstavljalci plačano sadje po tržni ceni, poleg tega pa najboljši sadjarji in razstavljalci večje nagrade.

Tisti, ki sadje razstavijo in oni, kateri ga ne razstavijo, pa imajo večje množine sadja doma, namenjeno za prodajo, naj to javijo razstavnemu odboru v Ptuj, ker bo ta posređoval pri prodaji sadja. Poleg razstave se vrši obenem tudi sadni sejem, od 11. do 13. oktobra, zato je potrebno, da razstaveni odbor zna, kje, koliko in pri kom se dobi sadje, katere sorte in vrste in v kakšni množini.

Sadje, namenjeno za razstavo, se bo sprejemalo v Društvenem domu, kjer bo tudi razstava, in sicer se sprejema od 5. do 8. oktobra vsak dan od 8. do 18. ure. Prepozno doposlano sadje ne pride na razstavo in se ne bo moglo oceniti.

Na razstavi bodo razstavljeni vsi sadjarski pripomočki. Tvrde, ki hočejo tozadevno kaj razstaviti, bodo istotako morale napraviti prijavo, da se jim prostor zagotovi, in vposlati svoje raz-

stavne predmete razstavnemu odboru do 6. oktobra tega leta v Ptuj.

Ministrstvo železnice je dovolilo polovično vožnjo. Posetnik razstave si kupi pri odhodni postaji celi vožni listek do Ptuja z mokrim žigom. Tega listka ne odda pri izstopu, ampak ga porabi za brezplačno vožnjo nazaj, in sicer s potrdilom razstavnega odbora, da je razstavo posetil.

*

J. V.

Pokončavanje sadnih škodljivcev v jeseni.

(Nadaljevanje.)

Najnevarnejšega zimskega pedica, ki se pojavlja na jesen, smo omenili že v prejšnjem članku. Danes se hočemo podrobneje baviti s tem škodljivcem, posebno pa glede uspešnega načina pokončavanja.

Zimski pedic prihaja iz zemlje, kjer je preživel kot buba celo poletje, v času, ko nastopajo prvi jesenski mrazovi, torej navadno od srede oktobra naprej pa do decembra. Pri izredno lepi jeseni, kot smo jo imeli lansko leto, se je pojavil ta škodljivec šele koncem oktobra in novembra meseca, pisec tega je na primer opazoval lansko leto prihod samice celo 4. decembra. Letos bode zimski pedic, kakor kažejo vsi znaki predčasne zime, nastopil gotovo preje kot pa lansko leto. Samica zimskega pedica v nasprotju s samcem ne more letati, ima pa izredno močno razvito telo ter tri pare krepkih nog. Slednje omogočajo samici, da po deblu drevesa leze v vrhove. Ko je samica oplojena, odlaga v brstju jajčeca, in sicer celotno 200—300 jajčec. Jajčeca prezimijo na drevju in jim tudi najhujša zima ne more škodovati. Ko drevje spomladi ozeleni, se izležejo iz jajčec gosenci, ki zapredujejo listje in ga objedajo. To delo opravijo lahko tako temeljito, posebno takrat, ako je bilo

drevje v jeseni močno napadeno po tam škodljivcu, da stojite spomladi pred golim drevjem. Junija meseca se spuste odrasle gosence po nitkah na zemljo, ter se v isti zabuhijo.

Kako pa se najtemeljiteje in sigurno ubranimo tega nevarnega škodljivca?

Škropljenje proti zimskemu pedicu v jeseni, oziroma po zimi, ko se nahajajo jajčeca na drevju, ni zanesljivo. Jajčeca so tako odporna, da jim je le težko priti do živga. Edino zanesljivo sredstvo proti zimskemu pedicu je lepljivi pas, s katerim oktobra meseca že opasemo drevje in na njem polovimo samice, ki hite iz zemlje po deblu na drevo. S pasom pa polovimo tudi samce, ki prilete na pas, kjer se nahaja samica. Pisu tega so bili izročeni pasovi, kjer se je nabralo od 32 do 84 zimskih pedicev (samic in samcev), poleg nebroja gosencih jabolčnega zavijača drugega zaroda. Zgodi se tudi, da samica kar na pasu poleže jajčeca.

Lepljivi pasovi naj bodo iz močnega in nepremočljivega papirja, najbolje pergamenta, to pa iz dveh razlogov. Navaden papir ne bi kljuboval vremenskim neprilikam, se prav hitro premoči in trga ter razcefra, raztrga na največ po pticah, ki si s pasov polščijo navadno tolste škodljivce s svojimi ostrimi kljuni pri tej priliki manj odporen papir tudi raztrgajo.

Najbolj je močan pergamentni papir, ki bode mnogo odpornejši in nudil tudi na ta način sigurnejšo zapreko prehoda samici zimskega pedica ter dobro lepilo, ki ostane dalj časa lepljivo. Dosedaj zamudno pripravljane papirja in mazanje istega z lepilom, ki ga je treba ponajveč šele pregreti, da se da bolje namazati, odpade popolnoma, ako sadjar uporablja že tvorniško izgotovljene in z lepilom namazane pasove, katere je treba le za obseg debla prirezati in pritrditi. Tako pripravljen in že izgotovljen pas, ki ga dobimo pod imenom »Rekord« na primer pri Štajerski sadjarski zadrugi v Mariboru ali Kmetijski družbi v Mariboru, prihrani sadjar-

Fr. Ks. Meško:

Njiva.

Tedaj je Bog odločil: »Kaj me zasmehujejo? Z vojsko, kugo in lakoto jih udarim za vse milijone krivic in hudobij, ki jih na zemlji vidim, za vse njih zasmehovanje, za vse njih lažnive molitve. V krvi naj utonejo! Da bi jih pokončal z vodo, niso vredni. Zakaj večje so njih hudobije od hudobij ljudi ob času Noetovem. V krvi se naj zaduše!«

In je poklical apokaliptičke anđele, ki imajo vse gorje in vse grozote v svojih kupah shranjene. In jim je naročil: »Poletite čez kraljestva zemlje s kupami moje jeze. Od morja do morja pohitite! In izlijte svoje kupe na dežele in morja! Vse sovraštvo izlijte, vso grozo, vso žalost, vse gorjupo gorje do dna! In kamor bo gorje iz vaših kup kanilo, tja udarim še jaz s svojo roko, da bo gorje in uničenje popolno.«

Globoko poklonili so se anđeli. Molče so se poslovlili, čez svetove pohitili, svoje kupe razlili.

In glej, gorje! Čez noč so vstala kraljestva zoper kraljestva, ljudstva zoper ljudstva, sorodno plemo zoper sorodno plemo, bratje zoper brate. Z jezo so se drug zoper drugega dvignili, s srdom in sovraštvom.

da takega še ni videlo solnce, odkar ga je na neba obok premogočna roka božja pripela.

Prišli so pozivi od cesarjev in kraljev. In ljudstva so šla, da se more med seboj.

Šel je tudi Matija.

Čez noč je prišlo to nepričakovano in grozno. Ako bi ne bilo prišlo tako naglo, bi morda premislil, mirno in natanko še vse enkrat pretehtal. In kdo ve, ne bi li našel sedaj prave poti, da bi Mariji njivo vrnil.

Pa je prišlo kakor nenaden vihar z neba in jih je odtrgalo od domov in jih v tuje kraje neslo, kakor trga jesenski veter listje z drevja in ga brez usmiljenja meče na vse strani sveta, nekaj v strugo reke, in ga voda odnese, nekaj v počestno blato, kjer žalostno segnije, nekaj na varne kraje, kjer nanj solnce posije in ga skrbno in ljubeče posuši.

Tisto jutro, ko je Matija odhajal — tudi Peter bi moral iti, če bi še živel, saj sta z Matijo eno leto skupaj služila — je stala Marija z vsemi otroki pred hišo. Čutila je, srce ji je pravilo: »Danes se odloči.«

Skoro vso noč ni mogla oči zatisniti. Venomer si je govorila: »Morda pa si vendar premislil, preden odide. Njive vendar ne more s seboj vzeti. In ne ve, se li vrne ali ne.«

Zato je stala tam in čakala. Ob šestih se odpravila iz vasi, je bila slišala. In je zbudila na vse zgo-

Profesorska. — Nek zdravnik, ki je rad gugal vino, in je bil vsled tega zelo raztresen, požen je bil nekoč k nekemu bolniku, ki je imel hudo mrzlico. Pri bližal se je bolniku, da bi meril žilo, a je prišel mesto bolnikove roke, za svojo roko. Komaj jo je nekaj časa držal, ko je roko nevoljno zagnal od sebe in zaklical: »To nikdar ni mrzlica, temveč falot je pijan!«

To pa tudi presumno. A: Zakaj si razdeli zaroko z gospodično Erno? B: Ona je učiteljica. A: — ?? B: Oni večer sem prišel par minut prepozno k sestanku in ona je zahtevala pismeno opravičilo od matere!

ju mnogo dela in truda, poleg tega pa predstavlja najsigurnejše sredstvo v boju proti zimskemu pedicu.

(Nadaljevanje sledi.)

*

Ponekod so letos sila bogato obrodile češplje (pozne slive). Pretežni del tega zdravega sadja se bo porabil za žganje. Na gospodinji je ležeče, da se ohranijo slive kot neskvarjena sladka dobroti družini, predvsem otrokom.

Nikar ne mislite, da je to le nekaka slaščica ali priboljšek. Prav ohranjene in pripravljene so slive v vsaki obliki dobra, zdrava in tečna hrana.

Cešplje sušimo. To je najcenejši in enostavnejši način ohranitve. Paziti je le treba, da jih ne sušimo pri hudem ognju tako, da konečno ostane od sada samo koščica in koža.

Iz češpelj napravimo mezgo in marmelado.

Dokler pa imamo svež sad, ga porabljammo kolikor se da za razna jedila. Majhen trud bo gospodinji obilo poplačan z zadovoljstvom in zdravjem družine.

Cešpljeva juha: Zrele češplje operi, razpolovi in odstrani koščice. Kuhaj jih v toliko vode, da stoji leta malo preko sadja toliko časa, da postanejo mehka. Dodaj podmetek iz mleka in moke, (potrebna moka se razžvrklja v mleku) soli in pusti počasi vréti še vsaj 20 minut, da se jed primerno zgosti. Pazi, ker se jed rada pripali. Po okusu lahko malo sladkaš.

K češpljevi juhi postavi na mizo zabeljen fižol; najboljši je sveže izluščen.

Tudi iz suhih sliv lahko napraviš juho, seveda treba suhe slive primerno dolgo kuhati.

Cešpljevi cmoki: Napravi krompirjevo testo iz 1 kroznika kuhanega prelačenega krompirja, pol žlice trde masti, dveh jajčkov, soli in toliko moke, da na-

stane gladko, ne preirdo testo. Na pomočniki deski oblikuj testo v debelo klobaso in razreži na prst debele reznice. V sredini vsakega kolobarčka položi oprano, razpolovljeno češpljo, koščico nadomesti pol kocke in pol žličke sladkorja. Zavij testo enakomerno krog češplje, stisni dobro, da se pri kuhanju ne razpoči. Kuhaj cmoke v plitvi posodi, kostroli, v slani vodi 15 do 20 minut. Polovi jih z lukničasto zajemalko iz kropla, naloži v skledo, zabeli z v maslu razrumenelimi krušnimi drobtinami ter potresi s stolčenim sladkorjem in po okusu s cimetom.

Cešpljev štrukelj: Napravi testo kakor za sirov ali črešnjev štrukelj. Raztegni prav tank list, potresi z na maslu ali masti zarumenelimi drobtinami, položi nanj razpolovljene češplje, potresi s sladkorjem in cimetom, zavij in speci v omašeni kostroli v srednje vroči pečici.

Cešpljeva potica: Napravi kvašeno testo kakor za šartelj ali buhteljčke. Ko vzide ga razvaljaj za prst debelo, položi na omaščeno pločevino ali pekvo. Na testo naloži prav gosto razpolovljene češplje drugo zraven druge tako, da gleda notranja stran navzgor. Potresi s sladkorjem in cimetom ter peci začetkom v precej vroči, nato srednje vroči pečici.

Cešpljeva mezga brez sladkorja (povidl). Močno zrele češplje operi, razpolovi in odstrani koščice. V posodi, od katere se ne lušči emajl, kuhaj slive brez vsakega pridatka tako dolgo, da postane mezga gosta in temne barve. Kuhaj pri malem ognju in mešaj, da se ne pri-smodi. Pazi na roke, ker zmes med kuhanjem močno brizga. Ker se povidl kuha 8 do 10 ur, ne moreš zgotoviti v enem dnevu, temveč kuhaj zaporedoma nekaj dni. Vselej pa polagoma segrevaj. Šele ko je povidl tako gost, da stoji žlica v njem, je gotov. Shlajenega napolni v čiste, popolnoma suhe kozarce ali lošeno lončeno posodo. Čezenj položi v rum ali žganje namočen čist papir, posode pa dobro zaveži s pergamentnim papirjem.

Cešpljeva marmelada. Dobro zrele češplje vrzi za par minut v vrelo vodo, toliko, da zlahka potegneš z njih ko-

šico. Obenem odstrani koščice. V nepokodovano kostrolo daj na 1 kg očiščenih češpelj pol do tričetrt kg sladkorne sipe. Čim zrelejše so češplje, tem manj rabijo sladkorja. Premešaj in pusti stati 2 do 3 ure, da se sad s sladkorjem prepoji. Segrej polagoma na malem ognju, previdno premešaj iz kotov sladkor, ki se sicer rad pri-smodi. Pusti, da vre pol do 1 uro. Še vročo marmelado napolni v čiste, popolnoma suhe in dobro segrete kozarce. Popolnoma hladne zaveži s pergamentom. Ako je marmelada tudi bolj redka nič ne dene, ker se zgosti v kozarcih. Pazi, da se ne v že napolnjene kozarce kaj ne natepe in predvsem suho, čisto žlico in ne liži!

*

Cene in sejmska poročila.

Mariiborski trg. Sobotni trg je bil tako bogato založen kot letos še malokateri. Na Glavnem trgu je bilo 27 mesarjev, 3 prekajevalci in 3 vamparji. Mesne cene so bile sledeče: govedina 6 do 14 Din, teletina 10 do 16, svinjina 10 do 16. Branjevec je bilo 40, 1 mlinar in 1 oljar. 1 liter bučnega olja 13 do 16 Din. Jajec v izobilju po 1 do 1.25 Din komad, novi orehi za 1 Din 18 do 22 komadov, kostanj 1 kg po Din 2.50 do 3, povrtnine zelo veliko, cene neizpremenjene. Perutnine je bilo 1202 komada po sledečih cenah: kokoši 30 do 35, piščanci par 30 do 50, gosi 40 do 60, race par 50 Din, purani 40 do 60, domači zajci 8 do 35. Sadja je bilo 16 voz po starih cenah: na Vodnikovem trgu je bilo 16 voz krompirja po 1-1.50, čebule 5 voz 3-5 Din, zelja 8 voz po 0.75 do 1. Na senenem trgu je bilo 6 voz sena po 75 do 85 Din cent, 7 voz otave po 70-85 Din in 1 voz ržene slame po 70 Din. Na Vojašniški voz ržene slame po 70 Din. Na Vojašniški 10-12 Din, 1 tele po 10-12 Din in 6 prašičev. Vnovčevalnica za prašiče, za druga naših špeharjev z Dravskega polja: 28 članov je pripeljalo na trg 68 prašičev. Cene so bile neizpremenjene. Kot velk napredek, ki ga ta zadruha beleži; moramo omeniti tovarni avto, katerega si je nabavila ter prevažala z njim prašiče od posameznih špeharjev v mariiborsko klavnico.

X.

V Karpatih.

Trojica mož, ki so plezali drug za drugim na strmino, na katero bi se še v lepem poletju celo koza s težavo povzpela, je čutila in vedela: »Pot na življenje in smrt je.« Ne samo od topečih se snežink, bolj od telesne in duševne napetosti so jim tekale po licih vroče, umazane srage.

Plezali so polagoma. Slednji naprej strleč kamen je bilo treba najprej mehkega snežnega ovoja očistiti, poskusiti, drži li ali ne. Šele potem je bilo mogoče polagoma, previdno splezati nanj, ali naglo, z vo silo, s skrajnim napetjem vseh mišic in vse dušne volje nanj se zavihteti. Ob enem je bilo treba paziti na vse strani, zlasti navzgor, dasi se je v temi in metežu videlo le za silo korak naprej, paziti, se li ne bi kje zgenilo, pojavila se kje izza bele kučme molčečih skal sovražnikova glava, pokazala se kje sovražnikova puška.

Skoro do polnoči je snežilo — že tretji dan. Proti polnoči je prenehalo. Ne dolgo potem se je izvil iz fantastično raztrganih, kakor po strelah razcefranih oblakov polni obraz lune. Še nikoli ni bila brž tako blede kakor to noč. A se je prav kmalu spet skrila, kakor ne bi mogla teh grozot na zemlji gledati. A čudna radovednost jo je prisilila, da je še enkrat pomolila polovico bledega lica izza temotnega zastora

Nikoli v zadregi. Noberg pride kmalu po poroki k ženitbenemu posredovalcu in reče: »Vi goljuf, vi slepar, rekli ste mi, da je moja gospa grbasta in da žepa, a da ima 500.000 Din dote, in sedaj se je izkazalo, da nima niti vinarja.« »No, no,« odvrne ženitbeni posredovalec, »le nikar se tako ne razburjajte, pri doti sem se mogoče malo zmotil, a ono pa se sendar ujema!«

V opojnosti. Major: »Vi, črnovojnik, stojte. Zakaj ne izkažete časti? Ne veste, kdo sem jaz?« »Ne vem.« »Jaz sem vaš major.« Črnovojnik (vinjen in prijazno): »To je lepa služba; le dobro se držite, gospod.«

daj vse otroke. Vsi bi naj stali z njo pred hišo, vsi bi naj s svojo nedolžnostjo in svojim siromaštvom prosili: »Usmili se nas, sirot! Vrni nam, kar je našel.«

Okoli polšestih je Matija res prišel iz koč. Težek kovčeg je nesel na rami. Ko je prišel do njive, ga je snel z rame, vzel ga v roko. Kakor bi se hotel še enkrat po njivi razgledati, razgledati se laže in prosteje.

Tedaj je Marija opazila, da se je ozrl sem proti njenemu domu. Moral jih je videti, zakaj nenadoma je obstal.

»Zdaj pride sem in poreče: 'Marija, odpusti! Vzemij, kar je tvoje.' A saj sem mu že odpustila. To Matija dobro ve!«

A srce ji je zadrhtelo od presenečenja in boli, ko je Matija čez trenotek stopil naglo naprej. Hitel je, kakor bi se mu silno mudilo, ali kakor bi se bal, da bi ga vendar njegov dobri angel še pregovoril.

Spodaj ob ovinku ceste se je šele ustavil in se ozrl.

Marija je dvignila desnico, kakor bi ga namerala s prosečo kretnjo poklicati nazaj.

A se je že odvrnil od nje. V naslednjem trenutku je izginil za ovinkom, za hribom.

Kakor od kapi zadeta se je Mariji roka povescila.

»Jezus, Marija, s smrtnim grehom odhaja. In če gre morda v smrt!«